

Жељко Каран

Нушићева дела и савремена домаћа комедиографија на Нушићевом шрагу

28. позоришни фестивал Нушићеви дани 2011. године

И поред све успешнијег деловања фестивала “Нушићеви дани” – који већ има међурегионални и међународни карактер – његово финансирање је, из године у годину, све скромније, па је овогодишњи избор сведен на само шест представа.

Као и претходних година и ове године селекторка и организациони тим фестивала понављају своје залагање за проширење фестивала бар на још два дана. Зашто? -

“Нушићеви дани” у Смедереву, својим вишедеценијским постојањем и професионалним концептом високог уметничког дмета, не само да су ревитализовали Нушићева дела на сценама широм позоришног простора на југу Европе, него су допринели и граду Смедереву, као граду културе. А најважније је то што је фестивал “Нушићеви дани” уз високо рангирање у јавности, један од најпопуларнијих и најпрестижнијих фестивала у региону, захваљујући личном кредибилитету стручних позоришних професионалаца окупљених у тим фестива-

ла. Сваке године на крају фестивала ми већ имамо у резерви селекцију за следећи фестивал, такође међународног карактера. Нушићева дела се тренутно изводе у Словенији, Босни и Херцеговини, на простору целе централне Србије, Војводине, Македоније, Бугарске, Русије, као и у Америци на “оф Бродвеју”. Домаћи савремени драмски писци све више стварају за позориште дела која нас смехом, сатиром, горчином, трагичношћу и сузама подсећају на нашу стварност данас како би је некако поднели. Исто онако како је Нушић за свога живота писао дела која по актуелности не заостају ни у савременом животу и увек ће бити вечно актуелна. На његовом трагу стварао је Александар Поповић а стварају и данас већ прослављени драмски писци, академик Душан Ковачевић, Небојша Ромчевић, Стеван Копривица, Сениша Ковачевић и други.” - Овим речима одговара селекторка фестивала др Драгана Чолић Биљановски.

У такмичарском програму 28. “Нушићевих дана” нашла су се три Ну-

нушићева и три дела савремених комедиографа. Представе су извела позоришта из Београда, Крушевца, Битоља и Тузле.

Пути око светиа Бранислава Нушића није извођен у протекле две деценије а можда и више. Добро се памти лик Јованче Мицића из Јагодине којег су, од праизвођења 26. марта 1911. на сцени Народног позоришта у Београду у режији Чича Илије Станојевића, до данас одиграли сви значајни српски глумци. У двадесетом веку комад је последњи пут игран у Позоришту “Бошко буха” у Београду у режији Дејана Мијача. На смедеревском фестивалу ове године гледали смо Крушевачко позориште извођењу овог Нушићевог комада. У подели редитеља Југа Радивојевића, Јованчу Мицића игра Милорад Мандић Манда који је у Мијачевој подели играо Човека с ногом. У представи Крушевачког позоришта имали смо прилике да видимо и Љиљану Стјепановић (Јулишка), Милију Вуковића (Човек с ногом), Небојшу Вранића (Детектив), Дејана Тончића (Брица), Бојана Вељовића (Персијанац), Фуада Табучића (Општинки изасланик), Тому Трифуновића (Тома), Биљану Николић (Перса, Ла-ло) као и бројни ансамбл увек сјајних глумаца позоришта у Крушевцу.

Смедеревска публика је ове године обрадована по први пут појавом изузетног ансамбла Народног позоришта из Тузле са духовитом и надахнутом, осавремењеном поставком представе *Госпођа министарка* Бранислава Нушића у адаптацији и режији Сулејмана Купусовића. Полетни глумачки ансамбл, Мелиха Фахић (Живка), Едис Жилић (Рака), Недим Малкочевећ (др

Нинковић), Мидхад Кушљугић (Пера писар), Нармин Омић (Ујка Васа) и други, успешно је одговорио захтевима занимљиве Купусовићеве редитељске поставке.

Позориште у Зеници има дугу традицију још од 1898. када је у Тузли основано “Прво босанскохерцеговачко позориште”. Године 1949. као државна институција основано је данашње Народно позориште у Тузли.

И ове године публика је имала велику част да види Народен театар Битола који се представио комадом Бранислава Нушића *Покојник*. У режији Љупча Георгијевског играју Иван Јеричић, Петар Мирчевски, Слободан Степановски, Мартин Мирчевски, Борис Чоревски и други.

Сви који проучавају живот и дело Бранислава Нушића добро знају да је град Битољ у Македонији одиграо веома важну улогу у Нушићевом животу. Први пут Нушић одлази у Битољ 1890. године као службеник, писар прве класе српског конзулата. У време балканских ратова 1912 године Нушић постаје окружни начелник града Битоља са канцеларијом у згради данашњег битољског Ректората. Такође, 23. маја 1893. у манастиру Лисолај, код Битоља, Бранислав Нушић ће се оженити госпођом Даринком. У лисолајском манастиру и данас се као драгоценост чува сребрни пехар за причест младенаца Бранислава и Даринке Нушић са изгравираним њиховим именима. Дана 12. новембра 1924. године Нушић је проглашен почасним грађанином града Битоља.

Зато и данас сам град Битољ али и Народно позориште из Битоља чува

спомен на Бранислава Нушића с посебним пијететом.

Сцена “Александар Поповић” под окриљем установе културе “Вук Караџић” уступа простор за независне позоришне продукције. Ове године селекторка је изабрала две савремене нове комедије. Прва је *ПР или Појџуно расуло* Небојше Ромчевића у режији Егона Савина где су се у подели нашли Душанка Гилд Стојановић, Борис Исаковић, Предраг Ејдус, Бранко Цвејић, Маша Дакић. Сатирична комедија говори о нашој суровој свакодневици у коју се меша политика кроз призму једне обичне породице где су родитељи такозвани интелектуалци који у борби са свакодневицом испуњавају и жеље свога детета.

Друга представа сцене “Александар Поповић” је смедеревска публика доживела као празник за очи и душу, који је у Нушићевском стилу сценаристички и редитељски приредила глумица Горица Поповић. Комедија *Звездарске звезде* смештена је у Београд 1935. године и прати пробу Женског звездарског певачког друштва чије су чланице београдске даме одане уметности и музици а све су потајно заљубљене у свог диригента. Оне певају шлагере, куплете, староградске песме актуелне између два светска рата, правећи забаву са много песме и игре. Сјајно су забављали публику Горица Поповић, Тања Бошковић, Дара Џокић, Јелица Сретеновић, Анита Манчић, Софија Јуричанин, Катарина Жутић, Катарина Гојковић, Горан Султановић (учинивши подвиг са сломљеном ногом у гипсу уз помоћ штака) и Радомир Николић.

И на крају такмичарског дела фестивала гледали смо најновију премијеру Звездара Театра, комад Душана Ковачевића *Живои у њесним цићелами* са поднасловом “Порнографија живота и смрти” у режији аутора. Ковачевић у овом комаду, не напуштајући свој добро -нам познати стил, говори о нама, транзицији, тендерима за продају државе имовине и на ивици плача и смеха, па и тихог умирања. Актери су радници фабрике за производњу летње и зимске обуће “Лизо” који штракују глађу, којима од свега једино остају непродате ципеле и то тесне. Ту су и продуценти сумњиве телевизијске станице “заинтересовани за судбину несрећних радника.” Сјајну игру пружили су смедеревској публици Ненад Јездић, Злата Петковић, Слободан Бода Нинковић, Драган Петровић Пеле, Љиљана Драгутиновић, Милорад Мандић Манда, Соња Колачарић.

Жирију публике ваља одати признање за избор најбољих глумаца вечери, као и публици на оценама изведених представа. Сценом Дома културе у Смедереву продефиловала је класа ваљаних глумаца – комичара. Да поменемо само имена оних које је публика издвојила и наградила: Милорад Мандић Манда (*Пуџ око светиа*), Петар Мирчевски (*Покојник*), Душанка Глид Стојановић (*Појџуно расуло*), Мелиха Факић, (*Госпођа министарка*), Драган Петровић Пеле (*Живои у њесним цићелами*).

Из представа на XXVIII “Нушићевим данима” стручни жири је издвојио *Пуџ око светиа*, Крушевачког позоришта и фестивала Дани комедије из Јагодине, у режији Југа Радивојевића и

Живоӣ у тесним ципелама у режији аутора Душана Ковачевића.

Публика је својим гласовима за најбољу представу прогласила представу у продукцији Крушевачког позоришта и Фестивала Дани комедије из Јагодине *Пућ око светиа* у режији Југа Радивојевића. Стручни жири у коме су радили: Мухарем Первић, књижевни и позоришни критичар, председник, Љиљана Благојевић, драмска уметница из Београда и Драгослав Бата Мандић, професор књижевности за најбољу представу у целини прогласио је “Живот у тесним ципелама” у режији аутора Душана Ковачевића у извођењу Звездара Театра.

У образложењу своје одлуке жири је навео:

“Оно тешко и мучно, године транзиције и приватизације које су за собом оставиле дубоке трагове безчасћа и безнађа, горчину и ојађеност оних који су из ових тешких година изашли као губитници, медијске и политиканске, тајкунске манипулације људима, радницима свих врста и категорија који су стварали и изградили ову земљу, Душан Ковачевић је у својој црнохуморној комедији пружио руку, и за многе од ових људи, можда једини излаз смех – горак, али смех као олакшање, смех за који наш народ обично каже “Смејем се и кад бих плакати хтео”!

Смехом је ово тешко живовање на ивици живота и људскости проказано и просветљено, приближено нашем разумевању времена, проблема и тегоба са којима још живимо. Ковачевић је оштар, али не и злурад. Његову комедију носе и разигравају сјајна екипа

глумаца-комичара са мање или више дубоком и деликатном иронијом, наглашеном разоткривајућом сатирично-циничном енергијом. Верујемо да је реч о једном од оних Ковачевићевих комада који ће се дуго играти, на шта указује и буран пријем Ковачевићеве комедије код публике у Смедереву.”

Традиционално по двадесет осми пут На фестивалу “Нушићев дани” у Смедереву додељена је *Награда за живоӣно дело љлумцу комичару* која од ове године носи измењен назив који је организатор фестивала образложио: “Фестивал Нушићев дани у Смедереву основан је 1983. године са циљем да што више, анимира позоришне ствараоце за поставке дела Бранислава Нушића, која су актуелна, и живо уметничко ткиво, како данас тако, и у будућим временима. Од почетка фестивал је устројио само две специфичне награде. Прва и главна награда била је *Нушићева награда-љлумцу комичару за живоӣно дело*. Временом она је текстуално измењена јер да смо се дословно држали признања за животно дело, многи заслужни уметници не би за живота понели награду. Животна граница је померена те је то данас *Нушићева награда – љлумцу комичару за реализовани ојус*.”

Ове године ова престижна награда припала је ОЛГИ ОДАНОВИЋ, како жири истиче “Шекспировој, Стеријиној, Нушићевој и нашој поетеси глуме”.

Жири у саставу Светлана Бојковић, драмска уметница из Београда, председница, мр Тајјана Лазаревић Милошевић, професор књижевности из Смедерева и Милосав Буца Мирковић,

књижевни и позоришни критичар из Београда, даље у образложењу своје одлуке наводи:

“Глума наше поетесе Одановић се готово стално креће у нама као некакав спор калеидоскоп, подстичући у позадини свести чудесне облике који се непрестано губе и појављују, чија је судбина на посебан, окултни начин повезана с афективним покретима нашег ја. И ту би било потребно врло прецизно расветљавање јер психичке реалности које се тако називају у духу постоје обично ван речи, имамо их у покрету, у мигу, у трептају.

Она веома рафинирано спаја примитивна лукавства жене и обичних женских судбина. Све се дешава као да је мисао слична безличной плазми која је у стању да попусти и пред најмање осетљивим заповестима, да опише покрете, да изговори речи било какве, Шекспирове или Нушићеве. Игра Олге Одановић је као сан на јави. Позориште је одавно њена слабост и њена судбина, магнетно поље. Остварила је улоге које говоре о великом таленту који траје и за будућа времена.”

На овом XXVIII фестивалу по први пут је покренута и остварена иницијатива за доделу Награде *НУШИЋЕВА СТАТУЕТА* – *позоришном редитељу за ревијализацију драмске класике на театарским сценама у земљи и иностранству.*

Већ 27 година на “Нушићевим дањима” стручни жири и жири публице додељују награду за најбољу представу изведену у такмичарском делу фестивала. Награда Нушићеве статуете је овом приликом одлазила да краси витрине позоришта које је у репер-

тоар уврстило Нушићев комад или савремену домаћу комедију на Нушићевом трагу. Тако, да онај ко је био најзаслуженији за избор и ново читање дела, рад са глумцима и одабир позоришта у којем ће дело поставити – његова маленкост – господин **редитељ** остајао је свих претходних двадесет седам година ускраћен да у својим рукама понесе статуету Бранислава Нушића за најбољу режију. Пошто је Бен Акиба ове године љутито на Богојављење опоменуо организаторе фестивала за ову неправду која му лежи на срцу деценијама, организатор је одлучио да од 28. “Нушићевих дана”, бијелом додељује и награду “*НУШИЋЕВУ СТАТУЕТУ РЕДИТЕЉУ за његово читање дела и савремено читање дела и нове драмске класике*”.

Ова част 2011. године, када по први пут додељујемо, награду за режију, припала је ЕГОНУ САВИНУ, редитељу из Београда.

Егон Савин рођен је 2. септембра 1955. године у Сарајеву у породици оперских певача. Режију је дипломирао 1979. године на ФДУ у класи професора Дејана Мијача. Својим првим режијама представио се као један од најзначајнијих српских у југословенских редитеља. Стално је запослен као редовни професор на катедри за позоришну режију ФДУ. У току тридесетогодишњег уметничког рада реализовао је преко седамдесет поставки разноврсног драмског репертоара од савремених домаћих аутора које режира у неформалним трупима до светских класика у највећим националним театрима. Радио је и ради широм бивше Југославије: Београд, Загреб, Нови

Сад, Скопље, Сарајево, Подгорица, Ријека, Сомбор, Крушевац, Зрењанин. Представе Егона Савина играле су на гостовањима у Њујорку, Чикагу, Монреалу, Торонту, Паризу, Бечу, Нансију, Минхајму, Визбадену, Цириху, Тел Авиву, Варшави, Будимпешти, Трсту...

Иницијатори који уједно чине и први састав стручног жирија за доделу ове награде у саставу, др Драгана Чолић Биљановски, театролог, Милосав Буца Мирковић, књижевни и позоришни критичар и Сава Ђуричић, уметнички директор фестивала “Нушићеви дани”, свој овогодишњи избор објављују:

“Егон Савин је за свој досадашњи опус награђен многобројним наградама и признањима, поменимо само неке: добио је шест “Стеријиних награда” за режију, две “Стеријине награде” за адаптацију, три награде “Бојан Стивићу”, за најбољу режију, две награде “Јоаким Вујић” за режију, “Златни лаворов вијенац” за режију на Фестивалу малих сцена у Сарајеву, три

“Златна хурана” за најбољу режију, на “Данима комедије” у Јагодини и још многе друге вредне награде.

У последњих пет година Фестивала “Нушићеви дани” у Смедереву, представе које режира Егон Савин редовно су у селекцији Фестивала и заузимају висок рејтинг како код публике тако и по оценама стручног жирија. Смедеревска фестивалска публика је имала прилике да ужива у редитељским остварењима Егона Савина као што су: *Свињски отац*, Александра Поповића, *Тако је морало бити*, Бранислава Нушића, *Покојник*, Бранислава Нушића, *Беиф*, Мирзе Фехимовића и друге. Две године за редом на Фестивалу “Нушићеви дани” побеђивале су представе у режији Егона Савина, а то су *Тако је морало бити* у извођењу Југословенског драмског позоришта из Београда и *Покојник* Народног позоришта из Београда. Сматрамо да су ово све аргументи и довољан разлог да 2011. године прва награда “Нушићева стеријина за позоришну режију” додели се ЕГОНУ САВИНУ редитељу из Београда.”